

Nr 218.

Ankom till riksdagens kansli den 20 juni 1944 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

(2:a avd.)

Driftbudgeten.

Åttonde huvudtiteln.

1:o) **Domkapitlen och stiftsnämnderna: Uppförande av domkapitelshus i Växjö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 281 framlagda förslag (bilaga 5, punkt 1, s. 107—109 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 12 maj 1944) får utskottet — under erinran om att förevarande byggnadsfråga tidigare varit underställd riksdagens prövning — hemställa,

att riksdagen må till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Uppförande av domkapitelshus i Växjö* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 120 000 kronor.

2:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Bidrag till vissa reparationsarbeten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 110), vilket avser anvisande av medel till reparation av målarskolans studieateljéer, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Bidrag till vissa reparationsarbeten m. m.* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 21 000 kronor.

3:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten.** Under denna rubrik har chefen för ecklesiastikdepartementet (punkt 3, s. 110 och 111) erinrat, att *investeringsutredningen* hemställt, att till förevarande ändamål

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 6 saml. Nr 218.

mätte på allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 anvisas ett anslag av 900 000 kronor, motsvarande det årliga bidragsbehovet enligt kungörelsen 1936: 45 angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet, därest byggnadsarbeten för folkskoleväsendet under budgetåret igångsattes för ett sammanlagt statsbidragsbelopp av omkring 30 000 000 kronor. *Departementschefen* har för egen del anfört följande.

Till Folkskolor m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten har riksdagen för budgetåret 1944/45 anvisat ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

Enligt gällande bestämmelser må statsbidrag till byggnadsarbeten för folkskoleväsendet utbetalas först sedan byggnadsarbetena avsynats och länsstyrelsens beslut om arbetenas godkännande vunnit laga kraft. Även om den av investeringsutredningen föreslagna investeringsreserven av folkskolebyggnader skulle till fullo utnyttjas under nästa budgetår, torde emellertid till följd av nämnda utbetalningsföreskrifter bidrag endast mera undantagsvis komma att utbetalas redan under budgetåret. På grund härav och då de byggnadsbidrag, som må komma att utbetalas redan under budgetåret 1944/45, lämpligen synas böra bestridas från det av riksdagen för samma budgetår redan anvisade anslaget till bidrag till byggnadsarbeten för folkskoleväsendet, vilket anslag har förslagsanslags natur, behöva särskilda medel icke anvisas på beredskapsstat för utnyttjande av investeringsreserven på detta område. Med hänsyn till de föreslagna byggnadsföretagens antal och omfattning liksom även till den belastning av statsfinanserna under en tjugufemårsperiod, som deras genomförande skulle föranleda, synes det emellertid påkallat, att investeringsutredningens förevarande förslag i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, böra byggnadstillstånd och statsbidrag kunna beviljas för byggnadsföretag av ungefär den omfattning, varmed investeringsutredningen räknat, under förutsättning att materialtillgången det tillåter och med beaktande jämväl av arbetsmarknadsläget.

Utskottet.

Vad departementschefen anfört i fråga om bidrag till byggnadsarbeten för folkskoleväsendet har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet finner sålunda lämpligt, att byggnadstillstånd och statsbidrag må kunna beviljas under budgetåret 1944/45 — utöver det normala omfånget — för byggnadsföretag av ifrågavarande slag i ungefär den omfattning, varmed investeringsutredningen räknat, under förutsättning att materialtillgången det tillåter och med beaktande jämväl av arbetsmarknadsläget. Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet sålunda anfört.

4:o) **Yrkesutbildning vid en arbetslöshetskris m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 112—128) föreslagit riksdagen att dels till Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m. å allmän beredskapsstat I för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av förslagsvis 4 000 000 kronor, dels ock till Yrkesutbildning i kurser för arbetslösa å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 20 000 000 kronor.

Rörande behovet av särskilda åtgärder för yrkesundervisning vid en arbetslöshetskris anför *departementschefen* inledningsvis följande.

Den ekonomiska kris, som drabbade vårt land i början av 1930-talet, medförde som en av sina svåraste verkningar en mycket betydande arbetslöshet bland ungdomen. I slutet av november 1933 uppgick antalet *hjälp sökande* arbetslösa till omkring 170 000 personer. Av dessa voro omkring 57 000 — eller cirka en tredjedel — i åldern 16—25 år. I själva verket torde emellertid hela antalet arbetslösa ungdomar vid nämnda tidpunkt ha varit ännu större, enär många arbetslösa inom särskilt de yngre årskullarna underlåto att anmäla sig hos arbetslöshetsorganen. Redan tidigt under 1930-talets kris upptog arbetslöshetskommissionen en ganska omfattande kursverksamhet. Denna avsåg ursprungligen knappast att lämna en verklig *yrkesutbildning* åt deltagarna. Sedan det visat sig, att det stora flertalet av de arbetslösa ungdomarna icke hade någon egentlig praktisk yrkesutbildning, kom kursverksamheten emellertid att alltmer inriktas på yrkesutbildning. Särskild uppmärksamhet ägnades denna fråga vid 1933 års riksdag, som bland annat beslöt, att arbetslöshetsmedel skulle försöksvis få komma till användning under budgetåret 1933/34 för anordnande av särskilda kurser för arbetslösa vid yrkesundervisningsanstalter.

När konjunkturförbättringen inträdde, gick ungdomsarbetslösheten i allmänhet tillbaka i snabbare tempo än arbetslösheten bland äldre. Endast i vissa delar av landet kvarstod en mera betydande arbetslöshet inom de yngre årsklasserna. I dessa trakter igångsattes s. k. verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom. Antalet elevplatser vid dessa skolor uppgick till i genomsnitt cirka 1 500 under åren 1939—42. Numera har flertalet av dessa skolor ombildats till centrala verkstadsskolor.

Då verkstadsskolorna för arbetslös ungdom igångsattes, saknade man en mera ingående erfarenhet beträffande den lämpliga utformningen och administrationen av dylika provisoriska skolor; ej heller hade den centrala myndigheten blivit i tillfälle att på önskvärt sätt förbereda och planlägga kursverksamheten. Dessa förhållanden torde, såsom bland andra verkstadsskoleutredningen konstaterat, ha varit den främsta orsaken till att brister och olägenheter understundom kommo att vidlåda dessa skolor.

Visserligen medföra de låga födelsetalen under senare delen av 1920-talet och början av 1930-talet, att de årskullar, från vilka arbetsmarknaden kommer att rekryteras under de närmaste åren, bli förhållandevis små, men man måste detta oaktat tyvärr räkna med, att om en ny ekonomisk kris sätter in, även denna gång stora svårigheter komma att uppresa sig för de unga, när det gäller att vinna eller bibehålla sysselsättning inom förvärvslivet. Allmän enighet råder därom, att ungdomsarbetslösheten är en av de för vårt folkmaterial olyckligaste företeelserna i nutiden. För den unga individen kan en nödtvungen sysslöshet medföra moraliska och själsliga skador med verkningar för livet. Och inom samhället kan en bland de unga utbredd arbetslöshet blott alltför lätt bli en källa till missnöje, slitningar och oro. Det är en av samhällets viktigaste uppgifter att ingripa mot detta onda, varhelst och så snart det uppträder. För en god beredskap mot en befarad konjunkturförsämring äro genomtänkta och väl förberedda åtgärder i syfte att omhändertaga den ungdom, som icke kan vinna sin utkomst på arbetsmarknaden, ofrånkomliga. Då man — trots yrkesskolväsendets utbyggnad under de senaste åren — tills vidare måste utgå från att huvudmassan unga arbetslösa

icke kommer att ha någon eller i varje fall icke tillräcklig yrkesutbildning, bör tyngdpunkten i dessa åtgärder läggas på de ungas skolning för yrkena. En väl organiserad yrkesutbildning i en lågkonjunktur betyder tillika en viktig förberedelse för ett följande konjunkturuppsving genom den tillgång, som därigenom skapas på yrkeskunnig och utlärd arbetskraft. Det är därför befogat att betrakta dylika åtgärder som betydelsefulla led i strävandena att överhuvud taget mildra de ogynnsamma verkningarna av växlingen mellan goda och dåliga tider.

De synpunkter, som i det föregående lagts på frågan om yrkesutbildningens betydelse för bekämpandet av ungdomsarbetslösheten, ha i viss mån tillämpning även när det gäller vidareutbildning och omskolning av arbetslösa män i de högre årsklasserna. I sådana fall, då arbetslösheten beror på strukturella förändringar i näringslivet, blir omskolningsverksamheten av särskild betydelse som ett medel att återföra äldre arbetslösa till produktionen. Goda erfarenheter ha i detta hänseende vunnits vid bland annat arbetsmarknads-kommissionens beredskapskurser.

Som ett led i fullgörandet av ett av Kungl. Maj:t lämnat uppdrag att planlägga de åtgärder för yrkesutbildning och omskolning av arbetskraft, vilka kunna förväntas bli aktuella efter ett vapenstillestånd, har *överstyrelsen för yrkesutbildning* i en den 8 maj 1944 till ecklesiastikdepartementet inkommen skrivelse efter samråd med statens arbetsmarknadskommission framlagt förslag i ämnet. I sin skrivelse hemställer överstyrelsen

dels att den av statens arbetsmarknadskommission bedrivna yrkesutbildningsverksamheten måtte överflyttas till överstyrelsen från och med den 1 juli 1944,

dels ock att medel måtte anvisas för yrkesutbildning i beredskapskurser samt till yrkesutbildning i kurser för arbetslösa.

Kurser för arbetslösa.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår anordnande av *nybörjarkurser*, avseende grundläggande yrkesutbildning för den ungdom, som under vanliga förhållanden söker anställning inom näringslivet omedelbart efter slutad skolgång men som i händelse av en arbetsmarknadskris ej torde ha möjlighet att erhålla anställning;

fortbildningskurser, avseende kompletterande yrkesutbildning för redan i viss grad yrkeskunnig arbetskraft, som blivit utan sysselsättning på grund av en tillfällig stagnation inom det egna verksamhetsområdet; samt

omskolningskurser, avseende omskolning av sådan ledig arbetskraft, som varit infogad i näringslivet men som på grund av ändrade produktionsförhållanden icke kan beräknas erhålla framtida sysselsättning inom det tidigare yrkesområdet och därför bör överföras till andra yrken.

Dessa tre kurstyper föreslås organiserade allt efter elevernas rekryteringsområden såsom

a) *kommunala arbetslöshetskurser* i primärkommuns regi och avsedda att tillgodose huvudsakligen ett lokalt utbildningsbehov inom kommunen;

b) *centrala arbetslöshetskurer* i statlig regi och avsedda att tillgodose utbildningsbehovet inom större områden;

c) *arbetslöshetskurer vid centrala verkstadsskolor*, avsedda för rekrytering från ett större område men anordnade i den ordinarie huvudmannens regi.

Överstyrelsens förslag beträffande *u n d e r s t ö d t i l l k u r s d e l t a g a r e* innebär i sammandrag följande.

1. *Till deltagare i fortbildnings- och omskolningskurser kan utgå:*

a) Kontantunderstöd enligt de för sådant understöd gällande grunder, därest kursdeltagaren kan bo på hemorten, eller

b) inackorderingsbidrag efter hänvisningskommunens beprövande, därest kursdeltagaren måste helinackorderas på kursorten. Kontantunderstöd utgår i detta fall endast om kursdeltagaren har familj, varvid understöd till hustru utgår såsom för ensamstående person över 18 år.

c) Bidrag till kläder, då behov föreligger.

d) Timpenning för varje närvarotimme vid kursen, enligt de för arbetsmarknadskommissionens beredskapskurser gällande grunderna.

e) Resebidrag enligt härför stadgade grunder.

Understöd enligt a)–c) utbetalas av vederbörande arbetslöshetskommitté. Timpenning utbetalas av kursstyrelse och resebidrag genom arbetsförmedlingen.

Till kontantunderstöd och bidrag till kläder utgår statsbidrag enligt grunder, som äro eller kunna bli fastställda.

Statsbidrag till inackorderingsbidrag utgår enligt nu gällande grunder vid arbetsmarknadskommissionens beredskapskurser, det vill säga med 75 procent av inackorderingsbidraget, dock högst 60 kronor, samt med årskostnadsbidrag å kostnad härutöver.

Timpenning betalas helt av statsmedel.

2. *Till deltagare i nybörjarkurser och till arbetslösa, som intagas som elever i skolornas ordinarie kurser, kan utgå:*

a) Statligt stipendium å högst 60 kronor per månad.

b) Kommunala understöd, som täcka elevens kostnader för helinackordering, i den mån dessa kostnader överstiga tilldelat stipendiebelopp, och i förekommande fall bidrag till kostnader för personlig utrustning.

c) Arbetspremier, härflytande från inkomster av produktionen, till belopp inom gränser enligt överstyrelsens bestämmande.

d) Kontantunderstöd till försörjningspliktig deltagares understödsberättigade familjemedlemmar enligt härför stadgade grunder, varvid understöd till hustru utgår såsom för ensamstående person över 18 år.

e) Resebidrag enligt härför stadgade grunder.

Å kostnader under b) och d) utgår årskostnadsbidrag.

Kommun, som ansöker om tillstånd att få anordna arbetslöshetskurs eller att få remittera ett visst antal arbetslösa personer till anordnad arbetslöshetskurs, skall vara förpliktad att svara för kostnaderna för elevernas skolvistelse, i den mån dylika kostnader enligt ovanstående bestämmelser ankomma på kommun.

Överstyrelsens förslag beträffande statsbidragsgrunder för kursverksamheten innebär sammanfattningsvis följande.

a) Statsbidrag till *kommunala arbetslöshetskurser* utgår med belopp, motsvarande

dels hela verkliga kostnaden för avlöningar till föreståndare och lärare, anskaffning eller förhyrande av maskiner och övrig stadigvarande undervisningsmateriel, läroböcker och olycksfallsförsäkring av lärare och elever,

dels 50 procent av kostnaden för arbetsmaterial, förbrukningsmateriel, elektrisk kraftförbrukning, i vad dessa kostnader avse övningsarbeten och icke säljbar produktion, samt för administration,

dock att statsbidrag icke i något fall utgår utöver av överstyrelsen i samband med beviljande av statsbidraget angivna högsta belopp.

b) *Statsbidrag till arbetslöshetskurser vid central verkstadsskola* utgår enligt de för statsbidrag till central verkstadsskola gällande bestämmelserna (SFS nr 716/1941), dock att statsbidrag utgår

beträffande anskaffning av den första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel (maskiner samt verktyg och dylikt) och nyanskaffning (komplettering) av maskiner ävensom i förekommande fall förhyrande av maskiner med belopp, motsvarande hela kostnaden härför,

beträffande kraft- och gasförbrukning samt förbrukningsmateriel vid svetsundervisning med belopp, motsvarande 75 procent av de verkliga, av överstyrelsen godkända kostnaderna för nämnda ändamål och

beträffande anskaffningen av särskilda provisoriska lokaler och förhyrande av särskilda lokaler med belopp, som i varje särskilt fall bestämmes av överstyrelsen, dock högst 75 procent av verkliga av överstyrelsen godkända kostnaderna, eller med det högre belopp Kungl. Maj:t i visst fall må finna skäl bestämma.

c) Till *centrala arbetslöshetskurser* utgår statsbidrag till täckande av samtliga av överstyrelsen godkända kostnader för respektive kurser.

Såsom villkor för statsbidrags utgående till ovan under a) och b) angivna kurser bör enligt överstyrelsens förslag gälla, bland annat, att behövliga lokaler jämte värme, lyse och städning samt erforderliga inventarier tillhandahållas, beträffande de kommunala arbetslöshetskurserna utan kostnad för staten och beträffande arbetslöshetskurser i central verkstadsskola utan extra kostnader för staten utöver dem, som jämlikt ovanstående skola täckas av statsmedel, att den till de upplätta lokalerna hörande utrustningen av maskiner och övrig undervisningsmateriel utan särskild ersättning eller, därest denna utrustning är förhyrd, endast mot av överstyrelsen i förväg godkänd ersättning tillhandahålles för utbildningsverksamheten, att arbetslöshetskurs, i den ordning och omfattning överstyrelsen bestämmer, mottager arbetslösa även från orter utanför det område, för vilket kursen närmast inrättats, samt att all materiel, som helt bekostats av statsmedel, förblir statens egendom och får disponeras endast enligt överstyrelsens bestämmande.

Beträffande den l o k a l a l e d n i n g e n av arbetslöshetskurser m. m. har överstyrelsen anfört följande.

Det får anses naturligt, att kommunala arbetslöshetskurser, anordnade vid kommunal skola för yrkesundervisning, läggas under ledning av yrkes skolstyrelsen. På orter, där yrkesundervisning ej är organiserad eller där det kan befinnas ändamålsenligt att ordna kurser fristående från befintlig yrkesskola, torde det vara lämpligt, att vederbörande beslutande kommunala myndighet uppdrager åt arbetslöshetskommittén att organisera

och leda kursverksamheten. Under vissa förhållanden kan det dock vara förmånligt, om en kommun, då den beslutar att starta arbetslöshetskurser, väljer en särskild kursstyrelse för ifrågavarande verksamhet.

Arbetslöshetskurser, som anordnas vid central verkstadsskola, böra stå under samma ledning som de ordinarie kurserna.

Det torde böra överlåtas åt överstyrelsen att i varje särskilt fall pröva och avgöra om och i så fall hur en kursstyrelse för de centrala arbetslöshetskurserna bör organiseras. Ordnas centrala arbetslöshetskurser vid skogs- eller lantbruksundervisningsanstalter är det önskvärt, att, där särskild styrelse för skolan finnes, denna även blir kursstyrelse för ifrågavarande provisoriska kurser.

Kursstyrelsens befogenheter och skyldigheter torde böra närmare preciseras i författning eller genom av överstyrelsen utfärdade föreskrifter.

Kursföreståndare bör i likhet med skolornas rektorer utses av överstyrelsen efter förslag av den lokala styrelsen. Han bör i allmänhet hava de befogenheter och skyldigheter, som tillkomma rektor vid en central verkstadsskola.

Även om arbetslöshetskurserna så långt det är möjligt komma att förläggas vid eller i anslutning till redan befintliga kommunala anstalter för yrkesutbildning, är därmed icke givet, att de alltid helt eller ens huvudsakligen skola avses för arbetslösa från den egna kommunen. Det torde böra ankomma på överstyrelsen att i samråd med arbetsmarknadskommissionen ange, från vilka kommuner kursdeltagarna skola rekryteras. Sedan kommissionen bestämt antalet, som får hänvisas från kommunen, och vederbörande arbetslöshetskommitté föreslagit vissa namngivna personer till intagning i kurs, torde det slutliga utväljandet av eleverna böra överlåtas åt ett lokalt, till kurserna knutet organ, kallat *kursnämnd*.

I dylik kursnämnd böra ingå representanter för kursstyrelsen, vederbörande arbetslöshetskommitté och arbetsförmedling samt vidare representanter för arbetsgivare och arbetare, om möjligt för vart och ett av de yrkesområden, inom vilka undervisning bedrivs vid skolan.

Den centrala ledningen av kursverksamheten bör enligt överstyrelsens förslag anförtros överstyrelsen. Beträffande kostnadsberäkningarna anför överstyrelsen följande.

Vid bifall till överstyrelsens förslag rörande elevunderstöd komma kontantunderstöd, inackorderingsbidrag m. m. att utgivas genom arbetslöshetskommitté. Överstyrelsen räknar med att statsbidrag till sådana understöd skola bestridas från härför avsett anslag under femte huvudtiteln och upptager sålunda i det följande icke några medel för sagda ändamål.

Som utgångspunkt för en beräkning av medelsbehovet under en 12-månadersperiod för yrkesutbildningsverksamhet för arbetslösa måste vissa antaganden göras beträffande verksamhetens omfattning. Överstyrelsen utgår från att det antal elevplatser, som enligt den företagna inventeringen kan disponeras vid olika yrkesutbildande skolor — i runt tal 8 700, varav cirka 1 000 i de ordinarie kurserna — skall utnyttjas. Härutöver räknas med krav på ytterligare ökade utbildningsmöjligheter för 5 000 arbetslösa.

För driften under budgetåret 1944/45 av den från arbetsmarknadskommissionen övertagna yrkesutbildningsverksamheten upptages samma belopp, som kommissionen beräknat för beredskapskurserna i sin tidigare ingivna budgetframställning, nämligen 2 500 000 kronor. För den centrala

ledningen av nämnda utbildningsverksamhet har överstyrelsen här ovan beräknat sammanlagt 110 000 kronor.

Med utgångspunkt härifrån och från de uppgifter i övrigt, som lämnats i denna framställning, uppskattar överstyrelsen kostnaderna för ifrågakvarande verksamhet enligt följande.

A. *Kostnader för beredskapskurser under budgetåret 1944/45.*

Kursverksamheten	kronor	2 500 000
Central ledning	»	110 000
		Summa kronor 2 610 000.

B. *Kostnader för kurser för yrkesutbildning av arbetslösa.*

Kurser i disponibla lokaler vid yrkesundervisnings- anstalter	kronor	13 300 000
Kostnader för ytterligare utvidgad kursverksamhet	»	11 000 000
Central ledning	»	300 000
		Summa kronor 24 600 000.

Statens arbetsmarknadskommision har tillstyrkt överstyrelsens förslag.

En ledamot av kommissionen, *lantbrukaren K. O. H. Andersson*, har i särskilt yttrande till kommissionens protokoll framhållit angelägenheten av att fristående kurser anordnas, vilka ha till direkt uppgift att omskola vid jordbruk ovan arbetskraft till jordbruksarbetare.

Det synes då vara naturligt och riktigt att ett så omfattande arbetsområde som jordbruket ägnas den största uppmärksamhet, då det gäller att finna nya arbetsuppgifter för personer, som bli utan sysselsättning vid en kris inom näringslivet i övrigt. Det torde icke vara utslutet att jordbruket skulle kunna ge arbete och utkomst åt många tusental, som förlorat sina anställningar inom andra yrken.

För att en sådan omflyttning med framgång skall kunna genomföras, är det dock i de flesta fall nödvändigt med en viss omskolning och utbildning. Detta gäller i alldeles särskild grad handhavandet och skötseln av de många olika maskiner, som nu finnas vid jordbruket. Att i god tid och i tillräcklig omfattning planera kurser för praktisk-teoretisk utbildning i modernt jordbruksarbete synes vara ett synnerligen viktigt led i de planer som böra uppgöras för omskolning av arbetskraft i händelse av en arbetsmarknadskris.

Departementschefen, som i huvudsak förordat överstyrelsens förslag, har anfört följande.

Vid fullgörande av sitt utredningsuppdrag har överstyrelsen haft att bygga på de erfarenheter, som vunnits i fråga om verkstadsskolorna för viss arbetslös ungdom. Därjämte har överstyrelsen kunnat tillgodogöra sig erfarenheter från den utbildningsverksamhet i s. k. beredskapskurser, som statens arbetsmarknadskommision bedrivit sedan i maj 1940 för utbildning av tempoarbetare och kvinnlig reservarbetskraft för verkstadsindustrien.

I dessa kurser, vilka pågå 2—6 månader, ha intill utgången av mars månad innevarande år 10 137 elever varit inskrivna. Dessutom har ett antal icke svenska medborgare utbildats vid kurserna.

Beredskapskurserna ha i stor utsträckning varit förlagda till ordinarie yrkesutbildningsanstalter. Eleverna i dessa kurser ha som regel icke tillhört ungdomsåldrarna; det system för elevunderstöd, som där kommit till användning, har utgjorts av arbetslöshetshjälp i form av kontantunderstöd eller inackorderingsbidrag. Därjämte har viss timpenning utgått.

Av ekonomiska och andra skäl, icke minst psykologiska, är det av vikt, att yrkesutbildningskurser för arbetslösa i största möjliga utsträckning anordnas inom ramen för den ordinarie skolorganisationen och med utnyttjande av de befintliga yrkesutbildningsanstaltens lokaler och utrustning m. m. De av överstyrelsen hittills företagna undersökningarna av möjligheterna att vid under överstyrelsens inseende stående anstalter för yrkesundervisning, vid skolor för lantbruksundervisning, vid skogsskolor, skogsvårdsgårdar och hemgårdar anordna yrkesutbildning för arbetslösa ha givit vid handen, att i runt tal 8 700 elevplatser, varav omkring 1 000 i de ordinarie kurserna, kunna disponeras. Då vid en mera omfattande arbetslöshet antalet elevplatser kan komma att visa sig otillräckligt, pågår för närvarande inom överstyrelsen utredning rörande möjligheterna att för kursverksamhet kunna i viss utsträckning disponera skolkök, slöjdsalar och andra specialutrymmen vid folkskolor, flickskolor, läroverk och mellanskolor. Vidare utredas möjligheterna att anordna kurser i enskilda och statliga företag m. m. Jag har anledning räkna med, att dessa kompletterande undersökningar komma att slutföras i en nära framtid.

En central fråga är kursdeltagarnas försörjningsförhållanden under utbildningstiden. Överstyrelsens i samråd med arbetsmarknadskommissionen förlagda förslag beträffande understöd vid deltagande i utbildningskurser för arbetslösa innebär i huvudsak, att understöd må utgå, vid deltagande i *f o r t b i l d n i n g s - e l l e r o m s k o l n i n g s k u r s* enligt de grunder, som tillämpas beträffande deltagare i arbetsmarknadskommissionens beredskapskurser, och vid deltagande i *n y b ö r j a r k u r s* i stort sett enligt de grunder, som tillämpas beträffande elever vid verkstadsskolorna för viss arbetslös ungdom. Sistnämnda grunder innebär, bland annat, att stipendium av statsmedel kan utgå till medellös elev med högst 60 kronor för månad. I olikhet mot vad som nu gäller i fråga om elever vid nämnda verkstadsskolor bör emellertid enligt överstyrelsens förslag kontantunderstöd vid deltagande i nybörjarkurs kunna utgå till försörjningspliktig deltagares understödsberättigade familjemedlemmar. Jag anser mig, utan att dock taga ställning till de olika detaljerna i överstyrelsens förslag, kunna biträda de av överstyrelsen uppdragna riktlinjerna för ifrågavarande understödsverksamhet, vilka icke innefatta någon principiell nyhet och beträffande vilka ingen meningsskiljaktighet förekommit vare sig inom överstyrelsen eller arbetsmarknadskommissionen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela erforderliga bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med vad överstyrelsen föreslagit.

Med hänsyn till kursdeltagarnas rekryteringsområden torde i enlighet med överstyrelsens förslag yrkesutbildningskurserna för arbetslösa böra organiseras antingen såsom *k o m m u n a l a a r b e t s l ö s h e t s k u r s e r* i primärkommunens regi eller såsom *a r b e t s l ö s h e t s k u r s e r* vid *c e n t r a l a v e r k s t a d s s k o l o r* i den ordinarie huvudmannens regi eller ock såsom *c e n t r a l a a r b e t s l ö s h e t s k u r s e r* i statens regi. För var och en av dessa typer av arbetslöshetskurser skall statsbidrag enligt överstyrelsens förslag utgå enligt särskilda grunder.

Vid verkstadsskolorna för viss arbetslös ungdom har staten bestritt kostnaderna för avlönande av rektor och övriga lärare, för anskaffning av stadigvarande undervisningsmateriel, för anskaffning av inventarier, för underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel, för sjukvård och olycksfallsförsäkring för eleverna samt för administration, medan kostnaderna för tillhållande av lokaler samt för bränsle, lyse, renhållning m. m. gäldats av vederbörande huvudman. De av överstyrelsen föreslagna grunderna för statsbidrag till kommunala arbetslöshetskurser överensstämman i huvudsak med de hittills tillämpade grunderna för statsbidrag till nämnda verkstadsskolor. Överstyrelsen har emellertid funnit vissa skäl, såsom svårigheten för en central myndighet att kontrollera vissa kostnader, tala för att huvudmännen för de planerade kommunala arbetslöshetskurserna själva svara för en del av de kostnader, som vid de nuvarande arbetslöshetsskolorna i princip helt bestridas av statsmedel. Med hänsyn härtill har överstyrelsen föreslagit, att bidrag av statsmedel till kostnaderna för underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel samt för administration vid dessa arbetslöshetskurser endast skall utgå med 50 procent. Överstyrelsen har emellertid härvid förutsatt, att huvudmännen själva skola få disponera inkomsterna från den saluvärldiga produktionen utöver vad som åtgår till arbetspremier åt eleverna, medan en tredjedel av inkomsterna på den säljbara produktionen vid verkstadsskolorna för arbetslös ungdom enligt gällande bestämmelser skall inlevereras till statsverket.

Enligt överstyrelsens förslag skall statsbidrag till arbetslöshetskurser vid centrala verkstadsskolor med vissa jämkningar utgå enligt de grunder, som angivas i gällande kungörelse angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor. De av överstyrelsen sålunda föreslagna grunderna överensstämman i huvudsak med de statsbidragsgrunder, som verkstadsskoleutredningen på sin tid ansåg böra tillämpas vid provisoriska utvidgningar av de centrala verkstadsskolorna till följd av arbetslöshet.

Vad slutligen beträffar de centrala arbetslöshetskurserna föreslår överstyrelsen, att statsbidrag i princip skall utgå till bestridande av samtliga med kursernas anordnande förenade kostnader.

Mot de av överstyrelsen föreslagna grunderna för statsbidrag till anordnande av olika typer av yrkesutbildningskurser för arbetslösa har jag i huvudsak icke funnit anledning till erinran. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med överstyrelsens förslag meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.

Såsom vid inrättandet i följd av den nya överstyrelsen för yrkesutbildning förutsattes, bör detta ämbetsverk, vari arbetsmarknadens och näringslivets organisationer äro företrädade, utgöra den centrala myndigheten för den utvidgade yrkesutbildning inom industriens, hantverkets, handelns och det husliga arbetets områden, som kan komma att igångsättas vid en förutsedd kris på arbetsmarknaden. För min del har jag den uppfattningen, att det är lämpligt att utbildnings- och omskolningsproblemen för all arbetslös ungdom lösas ur enhetliga synpunkter, vilket givetvis lättast skulle kunna ske, om åt en och samma myndighet anförtroddes uppgiften att administrera all den utbildningsverksamhet, som ingår som ett led i ungdomsarbetslöshetens bekämpande. Då emellertid även andra synpunkter här göra sig gällande, är jag icke för dagen beredd att taga slutlig ståndpunkt till överstyrelsens förslag, att överstyrelsen såsom centralmyndighet skall administrativt leda även sådana arbetslöshetskurser, vilka avse utbildning

inom skogs- och lantbrukets yrkesområden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta hänseende efter ytterligare prövning meddela erforderliga bestämmelser.

I enlighet med överstyrelsens, av arbetsmarknadskommissionen tillstyrkta förslag bör den av kommissionen bedrivna utbildningsverksamheten för beredskapsändamål från den 1 juli 1944 överflyttas till överstyrelsen. Jag erinrar, att chefen för socialdepartementet vid anmälan den 5 maj 1944 av frågan om anslag till arbetsmarknadskommissionen för budgetåret 1944/45 räknat med att en sådan överflyttning skall komma till stånd.

Överflyttningen medför givetvis, att överstyrelsens personalorganisation måste väsentligt utökas. Detta blir i än högre grad fallet, om en mera omfattande yrkesutbildningsverksamhet för arbetslösa igångsättes. Såsom överstyrelsen föreslagit torde för handläggning av frågor angående anordnande av yrkesutbildning för arbetslösa böra inrättas en fristående sektion inom överstyrelsen, vilken till en början närmast bör organiseras för övertagandet av de arbetsuppgifter, som nu handhavas av arbetsmarknadskommissionens utbildningssektion. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter rörande personalorganisationen m. m., varvid den föreslagna sektionens karaktär av beredskapsorgan för en krissituation givetvis bör beaktas.

Vid anmälan i propositionen 1944:215 av frågan om anslag för budgetåret 1944/45 till avlöningar vid överstyrelsen för yrkesutbildning framhöll jag, att inträffande förändringar beträffande arbetsmarknadsförhållandena kunde nödvändiggöra en förstärkning av överstyrelsens personalorganisation och förordade därför, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle i avlöningsstaten upptagas med förslagsvis betecknat belopp. Det synes av budgettekniska skäl lämpligt, att medel till avlöning av den ytterligare personal, som behöver anställas vid överflyttningen av vissa arbetsuppgifter från arbetsmarknadskommissionen till överstyrelsen för yrkesutbildning, få utgå från överstyrelsens avlöningsanslag samt att av överflyttningen betingade utgifter för sådana ändamål, som regelmässigt bestridas från vederbörande ämbetsverks omkostnadsanslag, få gäldas från överstyrelsens omkostnadsanslag.

Till bestridande av andra med den från arbetsmarknadskommissionen överflyttade yrkesutbildningsverksamheten förenade kostnader har överstyrelsen för nästa budgetår räknat med ett medelsbehov av 2 500 000 kronor. Detta medelsbehov torde böra tillgodoses genom ett på beredskapsstat I för budgetåret 1944/45 uppfört anslag till Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m. Under detta anslag torde jämväl böra beräknas medel till förberedande åtgärder för och igångsättande vid behov av yrkesutbildningskurser för arbetslösa. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget uppföres med förslagsvis 4 000 000 kronor.

Överstyrelsen har under vissa förutsättningar beräknat medelsbehovet under en tid av tolv månader till yrkesutbildningsverksamhet för arbetslösa till 24 600 000 kronor. Överstyrelsen har därvid utgått ifrån, att statsbidrag till kontantunderstöd, inackorderingsbidrag m. m. skall bestridas från anslag under femte huvudtiteln till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. Några fasta hållpunkter för beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föreligga givetvis icke. Tillsvidare räknar jag med ett medelsbehov av 20 000 000 kronor. Jag förordar, att på beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföres anslag till Yrkesutbildning i kurser för arbetslösa med sistnämnda belopp.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava de av överstyrelsen för yrkesutbildning hittills företagna undersökningarna av möjligheterna att vid under överstyrelsens inseende stående anstalter för yrkesundervisning, vid skolor för lantbruksundervisning, vid skogsskolor, skogsvårdsgårdar och hemgårdar anordna yrkesundervisning för arbetslösa givit vid handen, att i runt tal 8 700 elevplatser, varav omkring 1 000 i de ordinarie kurserna, kunna disponeras. Vidare pågår för närvarande inom överstyrelsen utredning angående möjligheterna att för kursverksamhet kunna i viss utsträckning disponera skolkök, slöjdsalar och andra specialutrymmen vid vissa skolor samt att anordna kurser i enskilda och statliga företag m. m.

Överstyrelsen har i samråd med arbetsmarknadskommissionen framlagt förslag beträffande understöd vid deltagande i utbildningskurser för arbetslösa (nybörjarkurser, fortbildningskurser och omskolningskurser). I likhet med departementschefen anser utskottet sig — utan att dock taga ställning till de olika detaljerna i överstyrelsens förslag — böra biträda de av överstyrelsen uppdragna riktlinjerna för ifrågavarande understödsverksamhet.

Utskottet har icke heller funnit något att erinra mot att yrkesutbildningskurserna för arbetslösa i enlighet med överstyrelsens förslag organiseras antingen såsom kommunala arbetslöshetskurser i primärkommunernas regi eller såsom arbetslöshetskurser vid centrala verkstadsskolor i den ordinarie huvudmannens regi eller också såsom centrala arbetslöshetskurser i statens regi. I detta sammanhang vill utskottet framhålla önskvärdheten av att vid ifrågavarande kursverksamhets planerande och organiserande nödig kontakt upprätthålles mellan den lokala och centrala ledningen av arbetslöshetskurserna å ena sidan och vederbörande lokala eller centrala ungdomsorganisationer å den andra. De av överstyrelsen föreslagna grunderna för statsbidrag till anordnande av omförmälda olika typer av yrkesutbildningskurser för arbetslösa, emot vilka grunder departementschefen icke funnit anledning till erinran, har utskottet ansett sig kunna godtaga.

Utskottet är ense med departementschefen om att överstyrelsen för yrkesutbildning bör utgöra den centrala myndigheten för den utvidgade yrkesutbildningen inom industriens, hantverkets, handelns och det husliga arbetets områden, som kan komma att igångsättas vid en förutsedd kris på arbetsmarknaden. Departementschefen har på anförda skäl förklarat sig icke nu beredd att taga slutlig ståndpunkt till överstyrelsens förslag, att överstyrelsen såsom centralmyndighet skulle administrativt leda även sådana arbetslöshetskurser, vilka avsåge utbildning inom skogs- och lantbrukets yrkesområden. Departementschefen har ansett det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare prövning meddela bestämmelser i detta hänseende. I anledning av vad departementschefen sålunda anført och i anslutning till den mening som enligt vad av det föregående framgår hävdats av en ledamot inom arbetsmarknadskommissionen får utskottet framhålla angelägenheten av att

vid en arbetsmarknadskris kursverksamhet i erforderlig utsträckning kommer till stånd för utbildning inom skogs- och lantbrukets yrkesområden.

Utskottet biträder departementschefens förslag att den av arbetsmarknadskommissionen bedrivna utbildningsverksamheten för beredskapsändamål från och med den 1 juli 1944 överflyttas till överstyrelsen för yrkesutbildning. För handläggning av frågor angående anordnande av yrkesutbildning torde — såsom departementschefen föreslagit — inom överstyrelsen böra inrättas en fristående sektion, vilken till en början närmast bör organiseras för övertagandet av de arbetsuppgifter, som nu handhavas av arbetsmarknadskommissionens utbildningssektion.

I enlighet med departementschefens förslag torde för nästa budgetår böra uppföras dels å allmän beredskapsstat I ett anslag av förslagsvis 4 000 000 kronor till Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m., dels ock å allmän beredskapsstat III ett anslag av 20 000 000 kronor till Yrkesutbildning i kurser för arbetslösa.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa, att riksdagen må

a) till *Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m.* å allmän beredskapsstat I för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av förslagsvis 4 000 000 kronor;

b) till *Yrkesutbildning i kurser för arbetslösa* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 20 000 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens allmänna fastighetsfond.

5:o) **Ombyggnadsarbeten vid kungl. biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (bilaga 14, punkt 1, s. 253—256 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 12 maj 1944), vilket innebär en begränsad ombyggnad av vissa delar av kungl. biblioteket i syfte bland annat att — utan ökning av byggnadens volym — bereda plats för 42 450 hyllmeter litteratur, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnadsarbeten vid kungl. biblioteket* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 440 000 kronor.

6:o) **Ombyggnads- och installationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid universitetet i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 256 och 257) får utskottet, som erinrar att förevarande byggnadsfråga tidigare varit underställd riksdagens prövning, hemställa,

att riksdagen må till *Ombyggnads- och installationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid universitetet i Uppsala* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 140 000 kronor.

7:o) **Om- och tillbyggnad av huvudpolikliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 257—259), vilket syftar till åstadkommande av utvidgade och moderniserade lokaler särskilt för barnpolikliniken och den därmed förenade barnavårdscentralen, får utskottet — under erinran att vederbörande landsting förutsatts komma att svara för halva byggnadskostnaden — hemställa,

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av huvudpolikliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 132 500 kronor.

8:o) **Nybyggnad för fysiologiska institutionen vid universitetet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 259—263), vilket avser anvisande av medel till ifrågakvarande nybyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med ett av 1940 års civila byggnadsutredning framlagt förslag med vissa jämkningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för fysiologiska institutionen vid universitetet i Lund* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 785 000 kronor.

9:o) **Nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 263—267) föreslagit riksdagen att *dels* till Förvärv av mark till institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 80 000 kronor, *dels ock* till Nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 360 000 kronor.

Vid Lunds universitet inrättades från och med år 1917 en personlig professor i ärftlighetslära för professor H. Nilsson-Ehle. I samband därmed byggdes en mindre ärftlighetsinstitution vid Åkarp i anslutning till Alnarps lantbruksinstitut. Sedan Nilsson-Ehle, med bibehållande av professuren, år 1925 tillträtt befattning som chef för Sveriges utsädesförening, flyttades institutionen till Svalöv (omkring 3 mil från Lund). I samband med överflyttningen förband sig föreningen att inom sin institutionsbyggnad bereda ärftlighetsinstitutionen samma utrymme och arbetsmöjligheter som i Åkarp. Detta åtagande gäller även efter Nilsson-Ehles avgång från professuren. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 april 1943 angående statsbidrag till föreningen gäller så-

som villkor för statsbidragets åtnjutande, bland annat, att föreningen kostnadsfritt på sin anstalt i Svalöv för ärtflighetsinstitutionen upplåter erforderliga lokaler med värme och lyse, däri inbegripet jämväl bostadsrum för kvinnligt vaktmästarbiträde, samt tillhandahåller försöksjord och bekostar dess skötsel ävensom avlönar nämnda biträde.

År 1936 förändrades den personliga professuren till ordinarie professur i ärtflighetslära. För undervisning vid universitetet har institutionen erhållit provisoriska lokaler i f. d. kemiska institutionen i Lund. Utvecklingen har emellertid framkallat behov av förbättrade lokalförhållanden för institutionen för ärtflighetsforskning.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag innebär en förflyttning av ärtflighetsinstitutionen till Lund. Denna institution bör emellertid enligt utredningen kompletteras med en filial- eller försöksstation i Svalöv, för vilken utsädesföreningen anses böra upplåta nödiga lokaler.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

Såsom av redogörelsen framgår, tillhandahåller Sveriges utsädesförening lokaler i Svalöv för institutionen för ärtflighetsforskning. Härförutom har universitetet för undervisningen iordningställt provisoriska lokaler i Lund. Det synes klarlagt, att de ifrågavarande lokalerna icke äro tillräckliga för institutionens behov och att genom ändamålsenligare lokaler skulle ernås fördelar för den vetenskapliga forskningen och undervisningen inom detta för vårt lands försörjning betydelsefulla ämnesområde. Vid behandlingen år 1936 av frågan om överförande på ordinarie stat av den dåvarande personliga professuren i ärtflighetsforskning framhölls, att det ifrågavarande ämnesområdet erhållit en fast och erkänd ställning som en självständig forskningsgren och som ett stöd och komplement för ett flertal andra discipliner inom de matematisk-naturvetenskapliga och medicinska forskningsområdena. Ur denna synpunkt är det välbetänkt att förlägga den nya institutionen till Lund, varigenom ärtflighetsforskningen kan ske i nära samarbete med de universitetsinstitutioner, vilkas verksamhet kan vara av betydelse för densamma. Av vikt synes emellertid vara, att den värdefulla kontakten med Sveriges utsädesförening bibehålles, och i detta syfte synes det lämpligt, att till ärtflighetsinstitutionen knytes en till Svalöv förlagd filial- eller försöksstation.

För institutionsbyggnaderna erforderlig tomtmark torde enligt vad som framgår av handlingarna i ärendet komma att av Lunds stad utan vederlag överlätas till staten. Mark för det för institutionen behövliga försöksfältet måste däremot inköpas.

Av handlingarna i ärendet framgår, att större delen — omkring 3 hektar — av den för försöksfältt avsedda marken äges av Aktiebolaget Nyhem, som förklarar sig villigt att försälja nämnda område för ett pris ej överstigande 2 kronor per kvadratmeter. Den övriga för nämnda ändamål avsedda jorden kan erhållas genom köp antingen av ett Lunds stad tillhörigt område om cirka 0,8 hektar, vilket gränsar till Nyhembolagets område, eller ock av ett till institutionstomten gränsande område om cirka 0,9 hektar, vilket äges av Aktiebolaget Annetorps tegelbruk. Staden har förklarat sig villig att försälja erforderlig jord för samma pris, som Aktiebolaget Nyhem kommer att erhålla för angränsande jord, medan Aktiebolaget Annetorps tegelbruk betingat sig ett minimipris av 2 kronor per kvadratmeter.

Till försöksfält för institutionen torde först och främst böra förvärfvas ovan nämnda Aktiebolaget Nyhem tillhöriga område om cirka 3 hektar. Därutöver torde böra inköpas ytterligare ett av de två övriga för ifrågavarande ändamål erbjudna områdena. Vilketdera av dessa områden, som bör förvärfvas, torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma under hänsynstagande till det slutliga pris, som begäres för områdena, och andra på frågans bedömande inverkan faktorer. Då de tillgängliga arealuppgifterna endast äro ungefärliga och markpriset icke är definitivt bestämt, kan anslagsbehovet icke nu med säkerhet bedömas. Det maximibelopp, som erfordras, uppskattar jag till 80 000 kronor. Anslag för ändamålet torde böra uppföras på beredskapsstat II för budgetåret 1944/45.

Skissritningar till nybyggnad för institutionen uppgjordes hösten 1938 av arkitekten C. A. Stoltz. På grundval av detta förslag har därefter 1940 års civila byggnadsutredning framlagt ett mera begränsat byggnadsprogram, vilket i princip har godtagits av universitetsmyndigheterna och mot vilket byggnadsstyrelsen i huvudsak icke haft något att erinra. Av styrelsen framställda detaljanmärkningar ha beaktats i ett av Stoltz sedermera framlagt överarbetat förslag, dagtecknat den 31 december 1943. Jag förordar, att nybyggnaden för institutionen verkställs i huvudsaklig överensstämmelse med sistnämnda förslag, vilket även i övrigt innefattar förbättringar i plandispositionen utan att byggnadskostnaderna därigenom nämnvärt ökas.

Mot de beräknade byggnadskostnaderna, 347 000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran. I nämnda belopp ingå emellertid ej kostnader för erforderliga yttre ledningar, på institutionsområdet belöpande gatukostnader eller kostnader för tomtområdets planering. Såsom drätselkammaren i Lund föreslagit torde förhandlingar böra upptagas med staden rörande statens kostnader för gator och ledningar. Anslag till bestridande av statens utgifter för ändamålet torde först framdeles böra äskas. Jag erinrar i detta sammanhang om den reglering av vissa liknande frågor vid universitetet i Lund, som beslöts vid 1943 års riksdag (se propositionen nr 275 och riksdagens skrivelse nr 442). Anslag till utförande av ifrågavarande byggnadsföretag, som upptagits på den av investeringsutredningen framlagda investeringsplanen för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m., torde böra uppföras på allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45. Med hänsyn till att kostnader för planering av tomten icke inräknats i ovan nämnda kostnadsbelopp, 347 000 kronor, och då ur byggnadsanslaget bör utgå ersättning till reservfonden vid Lunds universitet för ur reservfonden förskotterade medel till uppgörande av tidigare ritningsförslag till nybyggnad för ifrågavarande institution m. m., torde beloppet böra jämkas uppåt till 360 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) till *Förvärv av mark till institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 80 000 kronor;

b) till *Nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 360 000 kronor.

10:o) **Nybyggnad för bakteriologiska institutionen vid universitetet i Lund.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 267—269) föreslagit riksdagen att till nämnda byggnadsföretag å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 525 000 kronor.

Ifrågavarande institution är för närvarande inrymd i en inom kvarteret Paradis i Lund belägen omkring 50 år gammal byggnad, vilken disponeras jämväl av patologisk-anatomiska och rättsmedicinska institutionerna vid universitetet.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Utredningen i ärendet ger vid handen, att lokalförhållandena för de patologisk-anatomiska, rättsmedicinska och bakteriologiska institutionerna vid universitetet i Lund äro sådana, att åtgärder böra vidtagas för avhjälpande av de påtalade missförhållandena. I sådant syfte har byggnadsstyrelsen nu framlagt förslag om uppförande av ny institutionsbyggnad jämte djurstall och vaktmästarbostad för den bakteriologiska institutionen. Vid ett realiserande av detta förslag skulle den nuvarande institutionsbyggnaden kunna i sin helhet disponeras av de patologisk-anatomiska och rättsmedicinska institutionerna och dessa institutioner härigenom beredas tillräckligt utrymme. Inom byggnadsstyrelsen har tidigare övervägts möjligheten av att de tre institutionernas lokalfråga löstes genom en ombyggnad av den nuvarande institutionsbyggnaden, men en dylik lösning har av ekonomiska skäl avböjts.

En rationell lösning av de ifrågavarande institutionernas lokalfråga synes icke att vinna annorledes än genom uppförande av en nybyggnad för den bakteriologiska institutionen. Mot de föreliggande ritningarna har erinran icke framställts av de hörda myndigheterna. Avsikten är, att ritningarna skola underkastas granskning av 1940 års civila byggnadsutredning. Jag förutsätter, att byggnadsutredningen, i syfte att begränsa byggnadskostnaderna, kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt möjligheten att förlägga nybyggnaden i anslutning till annan institutionsbyggnad, så att vissa utrymmen, exempelvis föreläsningssal, kunna göras gemensamma. Kostnaderna för företagets utförande enligt föreliggande ritningsförslag ha beräknats till 525 000 kronor. Detta belopp torde tills vidare, i avbidan på byggnadsutredningens granskning, böra läggas till grund för anslagsberäkningen. Medel till ifrågavarande byggnadsföretag, som upptagits på den av investeringsutredningen framlagda investeringsplanen för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m., torde böra uppföras på allmän beredskapsstat III.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att avsikten är att de föreliggande ritningarna till ifrågavarande byggnadsföretag skola underkastas granskning av 1940 års civila byggnadsutredning. Departementschefen har förordat, att kostnaderna för byggnadsföretagets utförande tills vidare, i avbidan på nämnda granskning, upptagas till 525 000 kronor. Utskottet har icke funnit något att erinra mot att detta belopp nu lägges till grund för anslagsberäkningen och tillstyrker att ett anslag av sagda storleksordning uppföres å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45.

Utskottet hemställer alltså,

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 6 saml. Nr 218.

Utskottet.

att riksdagen må till *Nybyggnad för bakteriologiska institutionen vid universitetet i Lund* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 525 000 kronor.

11:o) Upplåtelse av tomt på Norrbackaområdet för ett medicinskt Nobelinstitut. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 269 och 280) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att till uppförande av nybyggnad för ett medicinskt Nobelinstitut, omfattande en avdelning för biokemi, en avdelning för neurofysiologi och en avdelning för medicinsk cellforskning, må avgiftsfritt och med nyttjanderätt samt under villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t bestämmas, på Norrbackaområdet upplåtas erforderligt tomtområde.

12:o) Nybyggnad för bibliotek m. m. vid Chalmers tekniska högskola. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 270—275), vilket avser uppförande av en gemensam byggnad för högskolans kansli och bibliotek m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för bibliotek m. m. vid Chalmers tekniska högskola* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 1 000 000 kronor.

13:o) Ändrings- och reparationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid Chalmers tekniska högskola. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 275 och 276) får utskottet, som erinrar att förevarande byggnadsfråga tidigare varit underställd riksdagens prövning, hemställa,

att riksdagen må till *Ändrings- och reparationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid Chalmers tekniska högskola* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 63 000 kronor.

14:o) Vissa ändrings- och reparationsarbeten vid folkskoleseminariet i Uppsala. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 276 och 277) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa ändrings- och reparationsarbeten vid folkskoleseminariet i Uppsala* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 45 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

15:o) Lån till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro- och utbildningsarbeten för vissa ombyggnadsarbeten. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt

11, s. 277 och 278), vilket innebär anvisande av lånemedel för viss utvidgning av det bygnadsprogram, som godkändes av fjolårets riksdag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro-utbildning för vissa ombyggnadsarbeten* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 20 000 kronor.

Stockholm den 20 juni 1944.

På statsutskottets vägnar.

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Pauli, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Holmström, Heiding, Gustaf Ivar Andersson, Johan Eric Ericson, Albertsson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Ward, Persson* i Tidaholm, *Isacsson, Pettersson* i Dahl, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Wallentheim, Nilsson* i Steneberg och *Lundberg* i Hälsingborg.
